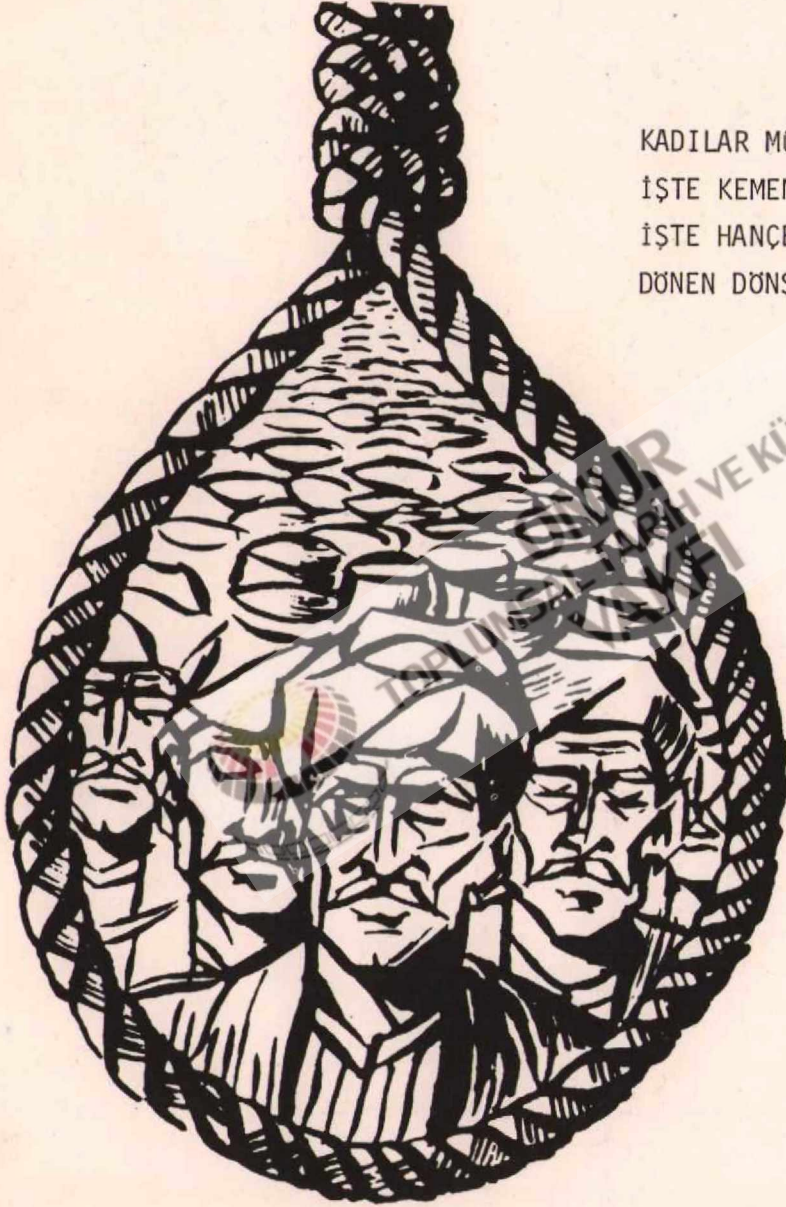

YABANEL

AYLIK KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

KADILAR MÜFTÖLER FETVA YAZARSA
İŞTE KEMENT İŞTE BOYNUM ASARSA
İŞTE HANÇER, İŞTE KELLEM KESERSE
DÖNEN DÖNSÖN BEN DÖNMEZEM YOLUMDAN

sayı 4, haziran 1981

BU SAYIDA

■ Kavgasıyla sevdasıyla bizim PİR SULTAN / M. Demir	1
■ AÇLIK/ B. Brecht	4
■ YUSUF ZİYA BAHADINLI ile bir konuşma	5
■ Şiir/ N.Behram, M. Oruçoğlu, A. Akpınar, B. Brecht	8-9
■ Oğluma Hikayeler/ Y. Güney	10
■ Şiir/ Zamani, Emekçi, Gültekin	16
■ Şiir/ Seyfili, Kemteri, H. Korkmaz	17
■ Haklarımız/ M. Yılmaz	18
■ SABRA İSYAN ve amatör bir tiyatro yazarımız/ A. Aslan	19
■ KISA-KISA	20
■ OKURLARDAN-OKURLARA	21

Kapak: MUSTAFA YILDIRIM

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

YABANEL

Aylık kültür ve sanat dergisi

Sorumlusu	: M. Demir
Abone ve yazışma Adresi	: Fraunhoferstr. 26 1000 Berlin 10, Berlin West
Abone şartları	: Altı aylık 10 DM Yıllık 20 DM
Abone masrafı	: M. Demir Hypo Bank Konto Nr. 2600411430 Berlin-West
postalanır.	

kavgasıyla

sevdasıyla

bizim

PIR SULTAN

M. DEMİR

Yabanel ikinci sayısında: " Pir Sultan'ın hayatı hakkında kesin bilgimiz yoktur. Şiirlerinden çıkartılan sonuçlara göre; 16. yüzyılda, Sivas'ın Yıldızeli ilçesine bağlı Banaz köyünde yaşamıştır. Osmanoğulları aleyhine isyan tertip etmiş, ancak malup olarak Sivas valisi Hızır Paşa tarafından astırılmıştır. Osmanlı Sarayı ona düşman kesilirken, o, halkın sevgilisi, kahramanı olmuştur." şeklinde kısa bir ön açıklama, Sabahattin Eyüpoğlu'ndan bir yazı yayınlandı. Biz bu yazımızla "sevdasıyla kavgasıyla" bizim olan Pir Sultan'ın şiirleri ve kişiliği üzerinde

duracağız. Hemen belirtelim ki; 16. asırdan buyana kulaktan kulağa, dilden dile ve gönülden gönüle yaşamış bu gücü anlatmaya bu yazı da yetmeyecektir. O halde daha çok şey yazılmalıdır, yazılacaktır.

Sabahattin Eyüpoğlu'nun yazısını kısaca özetliyecek olursak Pir Sultan; "Anadolu halkının bağrında açan kırmızı bir güldür. Kişiliği, özü sözü halkla öyle içten içe kaynaşmıştır ki, nerede kendisinin, nerede halkın dile geldiğini kestiremezsiniz."

Pir Sultan "Anadolu halkından kopmuş, köyün, köylünün dilinden anlamaz

olmuş, Arabın zezem suyunu halkın alın terinden kutsal sayacak kadar yozlaşmış, çıkmaz yollara sapmış, çıkarıcıların çamuruna saplanmış olan Osmanlı Sarayı'na karşı bir başkaldırıdır."

Şiirlerinde "değişik konu, duygu ve söyleşiler biraraya gelir." O sadece Osmanlı Sarayına değil, bütün saraylara karşıdır. Pir Sultan "Parmakla sayılmayan, kırmakla tükenmeyen, dışından bakmakla halleri bilinmeyen halkın kendisidir."

Bu kısa özetten sonra onun yaşamı ve şiirlerini gözden geçirebiliriz. Bütün diğer halk ozanlarımızın ve halk kahramanlarımızın hakkında olduğu gibi Pir Sultan hakkında da emin bilgiler elde yoktur. Bugün dayatılan bilgiler kendi şiirleri, Sivas yöresinden derlenen rivayetler ve Osmanlı devletinden kalma evraklardır. Bu büyük halk ozanımız hakkında ilk yazı 1928 yılında yazılmıştır. 1929 yılında ise Pir Sultan hakkında ilk kitabın yayınlandığını öğreniyoruz. 1943 yılında 136 şiirden oluşan "Pir Sultan Aptal" adlı kitabın onu tanıtmada katkısı büyük olmuştur. Bugüne kadar ise 327 Pir Sultan şiiri derlenerek yayınlanmıştır.

Osmanlı tarihine üstünkörü bir göz gezdirildiğinde bile görüleceği gibi Osmanlı tarihi zulüm ve zulme karşı başkaldırı hareketleriyle doludur. Ülke sınırları dışında istilacı bir politika izleyen Osmanlılar, ülke sınırları içinde aşırı zora dayanan bir iktidar kurmuşlardır. Onların bu zulmüne dayanamayan halk yer yer çeşitli meshepler şeklinde örgütlenerek ayaklanmışlar, ayaklanmalar kanla bastırılmıştır. Örneğin 13. asrın ilk yarısında, Baba İshak'ın etrafında toplanan halk, onu peygamber ilan ederek Osmanlıya başkaldırdılar. İsyanın bastırılmasından sonra canını kurtarabilenler Hacı Bektaş Veli'nin etrafında toplandılar, örgütlendiler.

Yarın elma yanağından gayri her şeyin ortak olduğu bir düzen kurmak isteyen Bökrüce Mustafa, Şeyh Bedrettin ve Torlak Kemal'in isyanları da aynı şekilde kanla bastırıldı. Canını kurtaranlar Anadolu'ya yayılarak inançları doğrultusunda çalışmalarını devam ettirdiler. Bedreddinciler olarak adlandırılan bu insanların Sivas iline kadar geldikleri, orda alevilerle birleştikleri iddiası bir padişah emrinden anla-

şılmaktadır. "Sivas Sancağındaki kadınlara emrimdir. Hükümünüz altındaki yerlerde, Simavmalı topluluğundan bazı kimselerin tanrı yolundan saptıkları, şeriat dışı bir çok kötü işleri işledikleri, kızılbaş başlığı giyip, şah muhipleriyiz dedikleri ve toplantılarda börg giyip nice müslümanların baştan çıkmasına sebep oldukları bildirildiğinden kanun yolu ile mahkemeleri yapıp, gerçeğin meydana çıkması fermanım olmuştur." (Kısaltılmış ve sadeleştirilmiştir.)

Aynı dönemlerde Anadolu'da devlete ya da yöresel yönetimlere karşı çeşitli ayaklanmalar gözlemlenmektedir. Diğerleri gibi kanla bastırılan ayaklanmalardan biri de Pir Sultan ayaklanmasıdır.

Anadolu'da gerek Osmanlılara gerekse halka o dönemler yön veren dini inançlardır. Osmanlılar şeriat prensiplerine göre halkı yönetirken, halk buna karşı çeşitli meshepler etrafında toplanmaktaydı. Halkı toplayan ve onlara önderlik eden önemli bir kurum alevi tekkeleri idi. Tekkeleri de iki grupta ele almak mümkündür. Birincisi; devletle uzlaşan, devletin rızası ile halktan vergi toplayabilen, bunun yanı sıra Osmanlılara nazaran daha insancıl olan tekkeler, ikincisi; genellikle göçebe halk arasında ve köylerde yaygın olan, devlete güvenmeyen, onunla uzlaşmayan ve fırsat buldukça daha insancıl bir dünya için mücadele eden, kendi yağı ile kavrulan tekkeler. İşte Pir Sultan böyle bir tekkenin piri...

Kimbilir onu bunca asır ölümsüzleştiren, onun bu uzlaşmaz, başeğmez isyancı tavırlarıdır. O sadece yerel yöneticileri taşlamakla kalmamış, bütün kötülüklerin başı olan padişahı, sarayı düşman olarak görmüş, göstermiştir. Yerel yöneticilerin birer maşa olduğunu kavramış, kavratmıştır. Bakın Hızır Paşa'ya ne diyor :

Yürü bire Hızır Paşa
Senin de çarkın yıkılır
Güvendiğin padişahın
O da birgün devrilir.

Bu inançla yaşar, savaşır, savaşta yenilir, asılır Pir Sultan. Yine de haykırır :

Kadılar müftüler fedva yazarsa
İşte kement işte boynum asarsa
İşte hancer işte kelle keserse
Dönen dönsün ben dönmesem yolumdan

Şiirlerine ve sanatına gelince:

Pir Sultan Abdal'da diğer halk edebiyatı sanatçıları gibi belli geleneklere bağlı kalmıştır. Şiirlerinin hemen hepsi dörtlülüklerle söylenmiştir. Hece vezni bütün şiirlerine hakimdir. Dili sade ve anlaşılır bir dildir. İçerik olarak şiirlerini üç ana bölümde toplamak mümkündür.

Birincisi: Dini etkilerin az olduğu tabiat ve aşk şiirleridir. Pir Sultan'da aşk, ulaşılmazdır. Hayalidir. Aşık olduğu zalimdir, çile çektirendir. Aşık dertlidir... Bu şiirleri geleneksel aşık şiirlerinden farksızdır.

Bir örnek vermemiz gerekirse :

Nazlı yare selam saldım almamış
Almazsa gam değil almayı versin
Nazlı yar da bana selam salmamış
Salmazsa gam değil salmayı versin

İstemem kaşların kare ise de
Ciğerden yüreğim pare ise de
Merhemi derdime çare ise de
Çalmazsa gam değil çalmayı versin

Yıktı viran etti gönül tahtımız
Ta ezelden kara imiş bahtımız
Böyle miydi ikrarımız ahtımız
Gönül hayaline gelmeyi versin

Doksana vardı da yüz geçti ise
Aradan ahd aman söz geçti ise
Pir Sultan Abdal'dan vaz geçti ise
Bergüzar saldığım elmayı versin.

İkinci bölümde dini etki ile yazdığı şiirleri toparlanabilir. Şiirlerinin büyük çoğunluğunu oluşturan bu bölümden örnek verecek olursak :

Ben gayri nesne bilmezem
Allah bir Muhammed Ali
Özümü gayra salmazam
Allah bir Muhammed Ali

Bir mum yanar bir şişede
Bülbül eğlenmez meşede
Yedi iklim dört köşede
Allah bir Muhammed Ali

İki kuş gördüm yuvada
Döner muallak havada
Dağda deryada ovada
Allah bir Muhammed Ali

Yaktıcağım bir çırağdır
Bindiceğim bir buraktır.
Yerden göğe bir direktir
Allah bir Muhammed Ali

Pir Sultan'ım bu bir sırdır
Sırrını saklayan erdir
Ayda sırdır gün de sırdır
Allah bir Muhammed Ali

Üçüncü bölümde ise toplumsal içerikli, kurtuluş türküleri sıralanabilir. Pir Sultan, önceleri alevi topluluğunu dışardan gelecek bir kişinin önderlik ederek kurtaracağını düşünmekte ve bu inancı şiirlerinde dile getirmektedir. Bu kurtarıcı kah Şah olur, kah Mehti olur, kah bizzat Ali ya da Hasan Hüseyin olur. Zaman zaman Hacı Bektaşî Veli olur.

Ey erenler evliyalar serveri
Himmet eyle bize Şah Seyit Ali
Tarık-i Naci'nin sensin rehperi
Himmet eyle bize Şah Seyit Ali

Sen bilirsin cümlemizin halini
Yetişmiş meyvenin kırma dalını
Düştük,kaldır bizi,uzat elini
Gayret eyle bize Şah Seyit Ali

Erenlerin sağı solu sendedir
Cümle tariklerin kolu sendedir
Şah Hasan Hüseyin'in yolu sendedir
Şefkat eyle bize Şah Seyit Ali

Pir Sultan'ım eydür yola aşığız
Ta ezelden böyle kalbi sadığız
Severiz ey şahım bağıryanıkız
Rahmet eyle bize Şah Seyit Ali

Zaman içinde Pir Sultan'da dışardan kurtarıcının geleceği umudu söner. O bundan böyle halkın kendi kendini kurtaracağına inanarak onları isyana çağırır.

Gelin canlar bir olalım
Münkire kılıç çalalım
Hüseyin'in kanın alalım
Tevekkeltü taalallah

Özü öze bağlıyalım
Sular gibi çağlıyalım
Bir yürüyüş eyleyelim
Tevekkeltü taalallah

Açalım kızıl sancağı
Geçsin yezitlerin çağı
Elimizde aşk bıçağı
Tevekkeltü taalallah

Pir Sultan'ım geldi cuşa
Münkirlerin aklı şaşsa
Taktir olan gelir başa
Tevekkeltü taalallah

Osmanlı imparatorluğu bu isyanı da kanla bastırır. Pir Sultan "ibreti alem" için Sivas'ta büyük bir meydanda zorla meydana toplanmış olan halkın gözleri önünde astırılır. Zamanın hınzırı Hızır Paşa halka Pir Sultan'ı taşlamalarını emreder. Topluluk içinde bulunan Pir Sultan'ın müsaibi (yol kardeşi) koynundan çıkarttığı bir demet gülü Pir Sultan'ın üzerine atar. Bu olay Piri yaralar. Rivayete göre darağacına giderken şu şiiri besteler :

Şu kanlı zalimin ettiği işler
Garip bülbül gibi zareler beni
Yağmur gibi yağar başıma taşlar
Dostun bir fiskesi yaralar beni

Dar gününde dost düşmanım belloldu
On derdim var ise şimdi elloldu
Ecel fermanı boynuma takıldı
Gerek asa gerek vuralar beni

Pir Sultan Abdal'ım can göşe ağmaz
Haktan emrolmazsa ırahmet yağmaz
Şu illerin taşı hiç bana değmez
İlle dostun gülü yaralar beni

Bütün yukarda anlatılanlar ve Pir Sultan hakkında bilinenler açıkça gösteriyor ki, Pir Sultan Abdal sadece bir alevi piri, sadece bir aşık değil, o aynı zamanda bir eylem adamıdır. Öyle bir eylem adamı ki, sadece düzenin sonuçlarıyla, maşa ve uşaklarıyla değil, düzenin kendisiyle ve başıyla savaşan bir eylem adamı... Can telaşında değil, hak kavgasında olan bir eylem adamı...

Günümüzde hala Pir Sultan'ın uğruna asıldığı, eşitsizliğin olmadığı, insanların düşünce ve inançlarından dolayı hor görülmediği bir dünya kurulamadı. O halde "kula kulluğun olmadığı" bir düzen için çağırıyor yine Pir Sultan yapsın:

Ne yatarsın bülbül kalk figan eyle
Şakıyıp ötmenin günleri geldi
Yeşil yapraklar arasında gül kaldı
Söyleyip kokmanın günleri geldi.

AÇLIK

B. Brecht

Bay Keuner kendisine anavatan hakkında yöneltilen soruya şu cevabı veriyor; "Ben her yerde aç kalabilirim."

Bu cevabı duyan dikkatli bir dinleyicinin, Bay Keuner'in gerçekte yiyeceğinin olmasına rağmen niçin aç kalabileceğini sorması üzerine Bay Keuner açıklama gereğini görüyor. "Aslında ben eğer yaşamak istersem açlığın hüküm sürdüğü her yerde yaşayabilirim. Şunu da itiraf edeyim ki bizzat aç kalmam ile açlığın hüküm sürdüğü bir yerde yaşamam arasında büyük fark vardır. Ama özürüm olacak şunu belirleyebilirim. Benim için açlığın hüküm sürdüğü yerde yaşamak kendimin aç kalması kadar kötü değilse bile en azından berbattır.

Benim aç olmam diğer insanlar için önemli olmayabilir. Fakat mühim olan açlığın hüküm sürmesine benim karşıt olmamdır.

Çeviren: A. ÖZULUSAL

YUSUF ZİYA BAHADINLI

ile bir konuşma

Önce yazarı tanıyalım: Yusuf Ziya Bahadınlı, 1927'de Yozgat'ın Bahadın köyünde doğdu. İlkokulu köyünde okudu. Bir yıl Yozgat'ta ortaokulda okuduktan sonra Kayseri-Pazarören Köy Enstitüsü'ne gitti. Mezun olduktan sonra üç yıl Bahadın'da öğretmenlik yaptı. Sonra Yüksek Köy Enstitüsü'ne (bir yıl sonra kapatıldığı için) Balıkesir Eğitim Enstitüsü'ne, oradan da Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'ne geçti ve edebiyat bölümünden mezun oldu. Altı yıl ortaokul, öğretmen okulu ve liselerde öğretmenlik, bir yıl Türk Hava Yolları'nda memurluk, bir yıl da bakkallık yaptıktan sonra İstanbul'da Hür Yayınevi'ni kurdu. Yirmi yıl bu işle uğraştı. Sonra yayınevi'ni Yeni Dünya Yayınevi adıyla sürdürdü. Bu arada Türkiye İşçi Partisi'nde faal görevler yaptı, bir dönem, dört yıl Türkiye İşçi Partisi'nden Yozgat milletvekili olarak Meclis'te bulundu. Yirmiye yakın kitabı vardır. Bunun ikisi öykü, üçü roman, biri inceleme, biri gezi, üçü sözlük, biri araştırma ve diğerleri de antoloji ve benzeri kitaplardır. Bir arkadaşıyla "Emekçi", iki

arkadaşıyla birlikteliği 6 sayı süren "İlke" ve tek başına yine 6 sayı süren (4. sayısı toplatıldı) "Yeni Dünya" adlı dergileri çıkardı. Sovyetler Birliği, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya, Çekoslovakya'da inceleme gezileri yaptı. Ayrıca Amerika, İngiltere, Fransa, İsviçre, Hollanda'yı gezdi. İki yıldır Almanya'da (Nürnberg'te, şimdi de Berlin'de) öğretmenlik yapmaktadır. Almanya'ya Bavyera Eyaleti Kültür Bakanlığı'nın çağrılısı olarak geldi.

- Bildiğimize göre bir süredir Almanya'dasınız. Niçin ve nasıl geldiniz.

İki yıl önce Bavyera Eyaleti Kültür Bakanlığınca çağrılı olarak geldim. Bu süreyi Nürnberg'te geçirdim, öğretmenlik yapıyordum. Şimdi de Berlin'deyim. Yine öğretmenlik yapıyorum. Çağrı nede-ni, Türkiyeli işçiler üstüne öyküler yazmamdı.

- Ne yaptınız, bir şeyler yazdınız mı ?

Önce, birkaç yıldır tükenmiş olan ilk romanım "Güllüceli Kâzım"ı yeniden yazdım. Kimi konular uzaktan daha rahat işleniyor. Ayrıca gözlemlerim, Türkiye'de çok hızlı gelişen olaylar, Güllüceli Kâzım'ı yeniden yazmamı, konuyu genişletmemi, soruna (Alevilik sorunu) değişik açılardan bakmamı sağladı.

- Bu konuya, Alevilik konusuna eğilmede bir yarar var mı sizce ?

Hem de çok gerekli. Bir ülkede dört kişiden biri değişik bir kültüre sahipse, bu nedenle dört kişiden üçü bu kültüre düşmanca bir tavırla yaklaşıyorsa, hükümetler bu duruma seyirci kalıyor, yer yer de katılıyorsa bu yaklaşıma ve en önemlisi her çağdaş, ileri harekette bu dört kişiden biri varsa, neden bu konu gözardı edilsin. Sosyal konulara eğilen her kişi toplum yapısını incelemek, onu tanıtmak, tanımak zorundadır. Ayrıca bir şey bir başkasına göre güzelse, niçin kazanılmasın.

Güllüceli Kâzım Türkiye'de mi basılacak yoksa Almanya'da mı ?

Cunta döneminde Güllüceli Kâzım'ı yeni haliyle yayınlamak olanaksız. Belki burada yayımlarız.

- Başka neler yaptınız ?

Birkaç öykü yazdım ve bir roman üstünde çalışıyorum.

- Öyküleriniz "İki Dünya Arasında - Zwischen Zwei Welten" adıyla Almanca'ya çevrildi. Niçin bu ad verildi?

Almanya'daki yabancı işçilerin, özellikle Türkiyeli işçilerin durumlarını

simgeliyor bu ad. Aslında "Üçüncü Dünya" denseydi, belki daha doğru olurdu. Çünkü "arada" değil, bir başka "dünya"da. Adam, köyünde, kasabasında zar-zor geçinirken, hiç bir konuda sağlam bir bilgiye sahip değilken ve en olumsuz şeylerle kafası doldurulmuşken, birdenbire, masallara özgü bir devinimle, gözünü açtığında bir başka "âlem"de bulmuş kendini. Ve başlamış söylenmeye: "kaç para eder", "kaç paralık adam", "paran kadar konuş"... Bir de düşmüş mü Nakşibendi ya da Süleymanî'nin eline!.. Çocuklar, hele çocuklar, alfabeyi öğrenmeden eline ve küçücük beynine kocca bir Cüz sıkıştırılan: salt gözlerinin açık kaldığı penguen yavrularına inat giysilere tıklanan; sokağa atılan, hırsızlığa, sapık alışkanlıklara itilen çocuklar!.. Bir de ilkokulda, ortada, lisede okumuş, yaşı ya küçültülmüş ya büyültülmüş ve Avrupalara getirilmiş büyük çocuklar; sokağın en kolayına, en olumsuzuna, en kötüsüne karışmış büyük çocuklar... Türk geleneği, Türk göreneğine boş vermiş, belki de hiç almamış; ayıp-günahı, boş ver. Ya Avrupa geleneği, göreneği, kültürü, boş ver! Üçüncü dünya...

"Nerelisin?" diyorsun çocuğa, sekiz yaşında, on yaşında, oniki yaşında, on dört yaşında, "bilmiyorum" diyor. "Yavrum, senin yerin yurdun yok mu, Türkiye'deyken nerede otururdun, köyün, kentini?" Susuyor ya da "bilmiyorum" diyor...

- Nasıl eğitilir bu çocuklar?

Alman yetkilileri, Türk yetkilileri, "nasıl eğitilir bu çocuklar, neler öğretilmelidir?" diye sormadan önce, "kimdir bu çocuklar, bu insanlar?" demelidir. Bilimsel incelemeler yapılmalıdır. Öğretim yasalarının başında, eğitilecek "öge" nin bilinmesi vardır. Ne Türkiye'de uygulanan müfredat programları, öğretim metotları, ne de Almanların uygulamaları yanıt verir bu soruna. Değişik insan, değişik çocuk ve yeni bir eğitim-öğretim düzeni...

Bu haliyle, buradaki insanlarımız, burada kalsalar da, Türkiye'ye dönseler de büyük sorun olmakta devam edeceklerdir.

.. Yurt dışında kültür ve sanat çalışmalarını yapıyor mu sizce ?

İçerde olduğu gibi, dışarda da sanatçı, müziği, edebiyatı yapan, geliştiren, yayan yine tek tek sanatçı, kültür adamıdır.

Sanatçının kaderi nedir, Osmanlı'dan beri hep acımasız davranılmıştır. Derisi yüzülmüş, asılmış, sürgünlere gönderilmiş, linç edilmek istenmiş, hücrelere tıkmış, işkence edilmiştir. Bunu kimi yöneticilerin üstüne atmak yetmiyor, toplum ne yapmış, türküler yakmış bazı bazı.

Devlet sanatın, kültürün yanında olmamış. Ne yanındası, karşısında olmuş her zaman. Almanya'da görüyoruz, en küçük bir sanat, kültür çalışmasına nasıl arka çıkıyorlar.

Ben, gördüklerimi yazmak istiyorum, yazıyorum: topluluklara gidiyorum, yazdıklarımı okuyorum, konuşuyorum. Keşke, yurt dışındaki sanatçılarla birlikte çalışsak, birşeyler yapabilesek.

.. Sizce sanatçının görevi ne olmalıdır ?

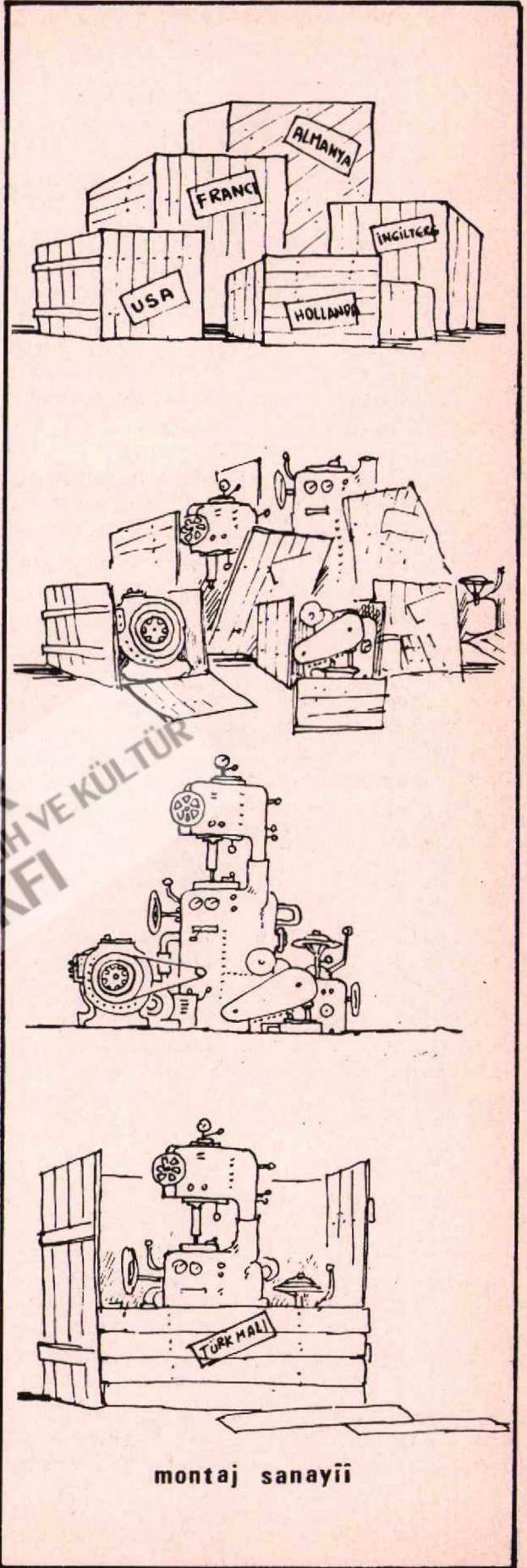
Sanatçı, yeni bir dünya'dan yana olmalıdır. Çağını anlamalı, çağını aşmasının gereğini duymalıdır.

Sanatçı, gerçeği görmeli, onu yeniden yaratmalıdır.

Sanatçı, bir üyesi olduğu toplum yapısını çok iyi bilmeli, bu yapıyı değiştirmeli olmalıdır. Toplumun bireylerini mutlu etmeyi amaçlayıcı olmalı, bunun için de insanın insanı hor görmesini, sömürmesini ortadan kaldıracı bir çabaya girmelidir.

Sanatçı, "insan"ı amaç bilir. Konusu ne olursa olsun, aslında "insan"dır işlediği şey, mevcut olan insan, yaşayan insan. Ona geleceği, geleceğin insanını, insanca yaşamayı öğretir.

Türkiye özelinde ise sanatçı bugün, her türlü ilkelliğe, zorbalığa, sömürüye, işkenceye, kişinin ve halkların özgürlüksüzlüğüne, silah zoruna ve emperyalizme karşı olmak zorundadır.

montaj sanayii

ÖRGÜTÜN GÜCÜ

Tek insan nedir ki?
Sadece bir damla...
Uçsuz bucaksız gökyüzünün
boşluğuna savrulmuş
sarhoş
başıboş
bir yağmur damlacığı...
Tek insan neye yarar
azgınca uğulduyan
fırtınalar altında?

Kuşatınca onu
o kudurgan sancılar,
dayanınca bağrına
kanlı elleri yeryüzünün
tek insan ne yapabilir
sinip gizlenmekten başka?
Yaşayan en yüce güç
en aşılmaz barikat
halkın örgütüdür...

Tıpkı bir okyanus gibi kurumayan,
örs gibi, çekiç gibi
şekil veren demire;
kabaran dalgalarla karşılayan
uğuldayan rüzgarı,
halkın örgütüdür...
Gücü güce ulanır
yükselebilir, derinleşir,
arınır, dayanıklanır
denizde bir damla olunca insan.

Al ve savur benimde yüreğimi
ufkuna kat, ateşlendir,
şekil ver bakışlarıma,
beni yalçın güzelliklerle kuşandır,
sarsılmaz yiğitliklerle donat,
sevgimi yenilmez
sevincimi ulaşılmaz kıl düşmana,
öfkemi bile, gürleştir,
bilgimi rüzgarınla aydınlat,
örgütüm, al beni halkımla yeniden yarat...
(Hayatı Tutuşturan Acılar'dan)

NIHAT BEHRAM

KIZLARIN AHI

Dantelalar ördük
Sabır şaheseri
Can oğlan oğlan
Cevair nakışlı
Paşa saraylarına
Destimal işledik
Hem de nasıl
Can-ciğer değerinde
Mürver iğne
Kesme-pesent
Civankaşı tekniğinde
Elvan elvan kilimler
Halılar yarattık
Can oğlan oğlan
Göz nuru can teriyle
Örümcek hüneriyle
Beyine aşasına
İzin teskeresi
İmtiyaz fermanıyla
Milyonları vuran
İpek seccade üstüne
Bağdaş kuran
Fes yıkan
Bıyık buran
Sünepe tayfasına
Öldük öldürüldük
Hesabı sorulmadı
Can oğlan oğlan
Ahımız barut
Kanımız bayrak olsun
Mavzer mahkemesi
Divan kurulsun
İhesap sorulsun

1979

M. ORUÇOĞLU

VATAN

Tatil bugün.
Tatil ve güneşli bir gün.
Yürüyorum Batı'nın sokaklarında.
Yürüyorum toprak yolda,
Kırında, bayırında.
Aklımda vatan,
Yüreğin her vuruşunda
Atan,
Her solukta,
Her oluştta
Vatan.
Bir bitmeyen,
Bir bitmiyecek sevdadır.
Vatan,
Yüreğe dolan
Kandır.
Bir beylik söz üstekiler.
Boş ver.
Güneş aynı güneş.
Ay, aynı ay.
Doyuyorsan,
Ve birazda
Adam yerine konuyorsan.
Aldanıyorsun?
Doymakla bitmiyor ağrılar.
Gelmiyorsa yüreğe kan,
Yaşamıyorsun o zaman.
Yani, kısacası,
Vatandır,
Bu sevdadır,
Bizi ayakta tutan.

Mayıs 1980

ALİ AKPINAR

Üstad Öğren

Haklıyım, deme sık sık, üstat!
Öğrencinde görsün bırak.
Zorlama gerçeği:
Gerçek zora gelmez.
Konuşurken dinle biraz!

B. BRECHT

oğluma hikayeler

YILMAZ GÜNEY

yazdı

HASLET resimledi

İki

yumurta

Dokuma işçisi İbrahim işten döndü. Karısı Ayşe sevinçli bir tavırla dedi ki:
— Gözün aydın... Sana bir müjdem var. Oğlumuz kavga etmiş... Bir gözünü şişirmişler. İbrahim'in hoşuna gitti bu haber.

— Kimle etmiş? dedi, sevincini gizlemeden.

— Bilmiyorum... bir türlü söyletemedim... ağzı çok sıkı

belki sana söyler.

Tek çocuklarıydı Haydar, yedi yaşlarındaydı. Bu yıl başlamıştı okula. İbrahim, hem sevinçli, hem de üzüntü... yani, buruk, mutluluk yayan bir bileşimle aynı anda yaşadı.

— Keşke baban sağ olsaydı, ne çok sevinirdi, dedi Ayşe.

Oğlu ilk kez kavga ediyordu. Üstelik ağzı da sıkıydı demek. Haydar'ın doğduğu günü

anımsıyordu İbrahim...
«İslanıyorum, su geliyor»
demişti karısı, sabaha karşıydı
ebe çağırmaya koşmuştu.
Zaman ne çabuk geçiyor.. yedi
yıl değil sanki, sanki dün...
«Gözünaydın İbrahim, bir
oğlun oldu» demişlerdi.
Buruşuk bir yüz yumuk gözler..
Babası çok mutluydu o gün...
sevinçten ağlıyordu. «Sende
doğduğunda böyleydin
İbrahimim» demişti yaşlı
titrek sesiyle. Acı acı
gülümsemişti sonra. «Evladı
olmayan evlat sevgisi nedir,
anlamaz.» demişti. İbrahim
babasının sağ olmasını ne
çok istiyordu şimdi.

Haydar'ın bir gözü
morarmıştı... yüzünü
kaçırıyordu babasından.
«Gözüne ne oldu oğlum?
dedi.»
«Bir şey olmadı» dedi çocuk
«Adamın gözü
durup dururken şişer mi
babam?»

Haydar yanıtsız bakıyordu.
«Gözün morarmış» dedi.
«Bak üstelik yüzün de
sırıklar içinde. Hani
birbirimize hiç yalan
söylemeyecektik?»
Baba oğlunu **kucakladı**,
havaya kaldırdı. Sevgisini,
sevecenliği kabarmıştı iyice.
Sarıldı oğluna.

«Kır babanın kemiklerini
bakayım. Kır iyice!»

Oğlunun sıkı sıkuya
sarılmasını istediği zamanlar
hep böyle derdi.

Haydar dişlerini sıkarak
bütün gücüyle sarıldı
babasına. İbrahim'de daha
sıcak, daha içten bastırdı
oğlunu bağrına.

«Anlaşılan, gözüne vuran
çocuk senden çok büyük...
kim olduğunu. söylemeyecek
misin babana?»

«Bende onun kafasını kıracağım.» dedi çocuk; gözleri dolukarak.

«Kimin kafasını kıracaksın?»

«Ali Rıza'nın...»

«O mu vurdu gözüne?»

«O vurdu.»

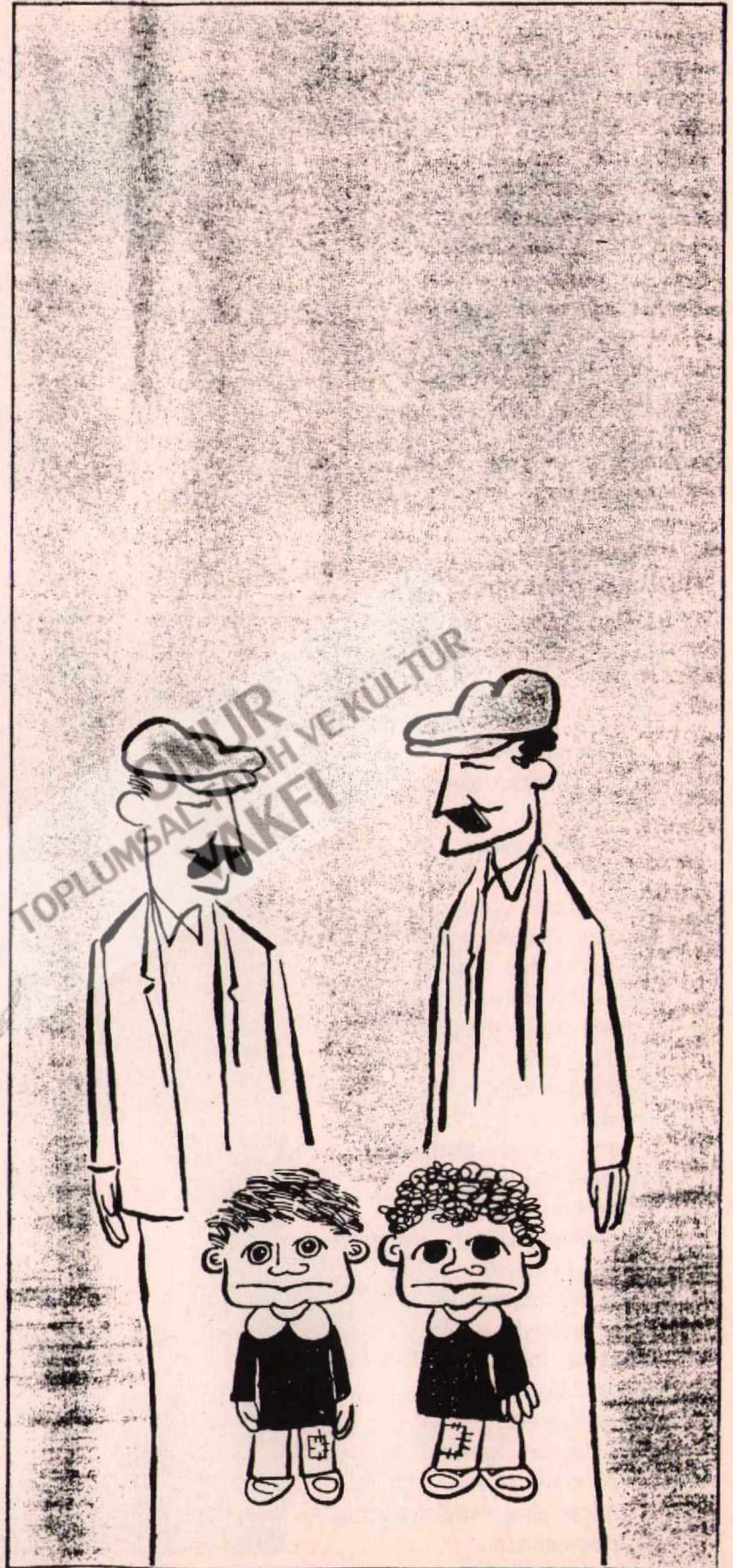
Aynı fabrikada çalıştıkları İsmail'in ortanca oğluydu Ali Rıza. O da bu yıl başlamıştı okula. Kayıtlarını birlikte yaptırmışlardı.

İbrahim, yıllar öncesini... babasının tütün kokulu yanağını... çocukluk günlerini hüznle anımsıyordu. Oğlunun ince yüzünü, acılı gözlerini dolduran duyguları duyarlıkla kavıyordu.

«Onu döv baba» dedi çocuk. «O benim gözümü şişirdi, sende onun kafasını kır!»

Baba oğlunu sevecen, sıcak... sardı yeniden... yanağını yanağına bastırdı. Kerevete oturdu. oğlunu kucağından indirmeden.

«Şimdi beni iyi dinle güzel oğlum» dedi. «Bir zamanlar bende çocukdum. Beş-altı yaşlarında ya vardım ya yoktum. Köyde oturuyorduk o zamanlar. Bir gün, ben yaşlarda bir çocukla köküş (*) oynarken nederini şimdi hatırlayamıyorum, kavgaya ettik. Çocuğun elinde o an, bak bunu iyi hatırlıyorum, erik dalından bir köküş vardı bir vuruşta kafamı kırdı. Kırdı ve kaçtı. Ben ağlaya ağlaya eve gittim. Amacım neydi biliyor musun? O çocuğu babama şikayet etmekte; çocuğu iyice dövsün diye. Neyse babam kafamın kanlar içinde olduğunu görünce telaşla koştu. önce, anam da koştu, kafama baktılar. «Kim kırdıysa iyi

kırmamış. Bir şey yok» dedi anam, bir bezle kanları silip kafamı sararken, ben olanı biteni biraz da abartarak anlattım. Hem ağlıyorum, hem de anlatıyorum. Babam kaşlarını çattı, «Ben şimdi gösteririm o delleğe» dedi. «Benim oğlumu nasıl döverlermiş» diye söylendi. Anama da, «avrat, sen

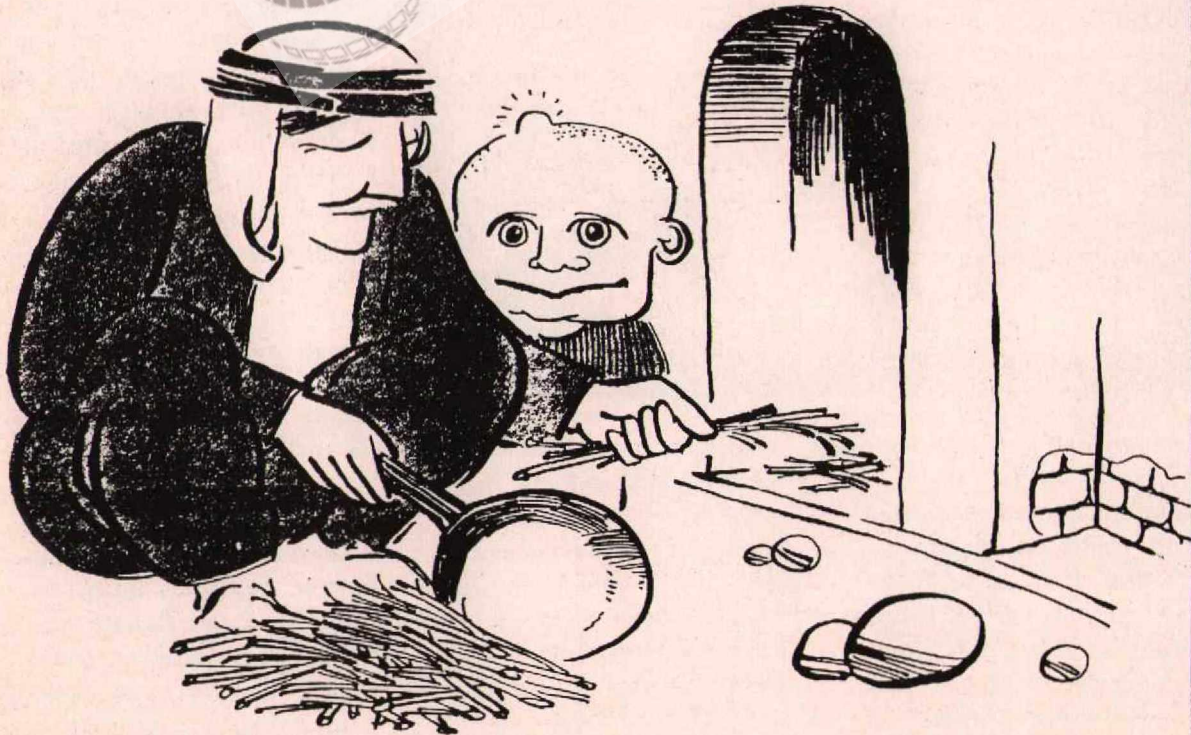
ocağı yak, tavayı hazırla, ben hemen şimdi gelirim» dedi ve gitti. Anam beni bıraktı telaşla ocağı hazırlamaya koyuldu. O zaman gaz ocağı tüp gaz falan yoktu bizim köyde. Evlerin önünde çamurdan yapma ocaklar vardı. Şimdi, babam o kızgınlıkla çocuğu aramaya gittiğine göre, çocuğu

yakalayacaktı. Yakalayınca ne yapacaktı, bir güzel dövecekti. Belki diyordum kafasını da kıracaktı, böyle diyordum o günkü kafamla. Anamda ocağı yaktığına, tavayı hazırladığına göre, tamam diyordum, babam çocuğu dövecek, kafasını da kıracak... sonra eve getirecekti. Anamla çocuğun ellerini, kafamı kıran ellerini tavaya sokup bir güzel yıkayacak. Böyle değilse niye yaktı ocağı diyordum. Bu ara, kafamı kıran çocuğun feryadını duydum. Tamam diyordum, tamam, babam dövüyor oğlanı, Şevinçle avlumuzun önüne çıktım, gördüm ki, babam, o koca adam, düşmüş çocuğun peşine «kaçma lan, kaçma bir şey yapmayacağım» diyor, çocuk kaçıyor, babam kovalıyor. Derken babam yakaladı çocuğu. Ben ha vurdu ha vuracak diye beklerken, baktım ki babam çocuğu şapur şapur öpüyor, havalara atıp kapıyor... Şaşırmıştım. Anama baktım. O ne! o da gülmüyor mu... Üstelik sevinçli. Türkü söyleyerek ocağın üzerine tava koyuyordu, yağ koyuyordu. Acaba çocuğu tavaya mı atacaktı anam derken, türkü söylemesine anlam veremiyordum. Belki de çocuğu ürkütmemek için böyle davranıyorlardı. Evet diyordum şeytanca, çocuğu ürkütmemek için babam onu öpüyor, sevir... anam da türkü söylüyor. Babam çocuğu eve getirirken anam koştı bu sefer tava ocakta kaptı babamın kucağından, başladı çapur, şapur öpmeye... Bir de sözler...

«Vay senin kafa kıran ellerine
kurban olayım...» vay falan
filan. Sözü'n kısası oğlum,
ben çocuğu dövecekler
tavaya atacaklar falan
derken, tavaya iki yumurta
kırdı anam, yufka ekmek
getirdi, kuru incir getirdi bir
yanında anam, bir yanında
babam çocuğu oturtular
yumurtanın başına, Çocuk da

ben de iyice şaşmıştık.
Başladım ben ağlamaya.
Dedim ki, «Hem benim
kafamı kırsın hem de ona
yumurta yedin hal.. ben de
yumurta isterim, kuru incir
isterim.» Babam beni
kucağına aldı, dedi ki: «Bak
oğlum, bu çocuk senin
düşmanın değil ki, arkadaşın
O da bizim gibi bir baldır

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

cılbağın oğlu, Oyun içinde böyle şeyler olur. Sonra bizim bir adağımız vardı. Ananla dedik ki sen doğduğunda, oğlumuz yaşarsa büyürse, kavga ederse böyle birgün görürsek, her kim ki onun kafasını kırar, ona iki yumurta yedirelim, dedik. Çok şükür yaradana ki bize bu günü gösterdi. Sen büyüdün oğlum. Kavga edecek çağa değdin... Babam bana böyle dediydi işte. Şimdi babamın söylediklerini daha iyi anlıyorum Haydarım. Şimdi anlıyorum ki, sende büyüdün oğlum. Bak kavga edecek çağa geldin. Bir ana baba için ne güzel bir şeydir bu bilsen... Sen de bir gün çocuk sahibi olacaksın, baba olacaksın, sende benim gibi o zaman belki daha iyi anlayacaksın.

Ali Rıza senin arkadaşın oğlum. O da senin gibi bir işçinin çocuğu; İsmail'in oğlu. İsmail benim arkadaşım, Ali Rıza'da senin arkadaşın. Şimdi gidip İsmail'e sorsak, desek ki, yahu İsmail, söyle bize: Bizim Haydar'ı mı çok seven yoksa oğlun Ali Rıza'yı mı? Eminim ki, en az oğlu Ali Rıza kadar sever seni İsmail Bende Ali Rıza'yı en az senin kadar severim aslan oğlum. Sizler, böyle ufak tefek şeylerle birbirinize kin tutmamalısınız, sizler dost olmalısınız.

«Ama o benim gözüme vurdu baba.»

«Vursun babam... n'olur... geçer...»

Ayşe seslendi.

«İbrahim» dedi «gördün mü, İsmailler geliyor.»

İbrahim doğruldu.

Pencerenin, kucağında küçük çocuğuyla İsmail'in karısının ve Ali Rıza'nın geldiklerini gördü. Ali Rıza'nın çekingenliğini uzaktan seçebiliyordu İbrahim. İsmail gülüyordu.

İbrahim, acılı bir duyurulukla babasını anımsıyordu. Sağ olsaydı babası torunun kavga ettiğini görseydi.

Karısına seslendi:

«Ayşe!» dedi «Ocağı yak! iki yumurta kır tavaya.»

* KÖKÜÇ : Ucu sivriltilmiş 30 - 35 cm. uzunluğunda avucun kavrayacağı kalınlıkta sopa biçiminde ince dallardan kesilmiş bir oyun aracı. Bu oyun daha çok köylerde, kışın çocukların ve gençlerin oynadığı bir oyun idi. Köküç toprağa fırlatılarak saplanır. Diğer oyuncular, köküçlerini, daha önce saplanan köküçleri devirmek amacıyla toprağa saplarlar.

AĞLAMA

Bak arkadaş madem girdin savaşa
Bin yara alsanda yine ağlama
Bir çember içinde tutarlar taşa
Esir düşsen bile yine ağlama

Denizde bir filo karşına çıkar
İçi düşman dolu hep sana bakar
Tetikler tepecek barutsu kokar
Gözü e kan dolsa yine ağlama

Aklında ne varsa korkmadan söyle
Sende bilirsin ki, gitmez bu böyle
Cephede hep zafer türküsü söyle
Namluyu temizle sakın ağlama

Toprakta kanın var bayrakta kanın
İşte şahididir tarihler bunun
Seni mahkum eder paralı kanun
Zindanda çürüsen yine ağlama

Zamanı'yım bir düzenli sazım var
Dinle dostum sana çokca sözüm var
Bizde nice Deniz, Mahir, Nazım var
Ölene matem yok sakın ağlama

ZAMANI

BAYRO

Kul olmuş ağaya beye
Bayro Bayro bizim Bayro
Tıpkı benziyor köleye
Bayro Bayro bizim Bayro

Bayro Bayro uyan Bayro
Aç gözünü görde tanı
Kimmiş seni soyan Bayro

Her sabah erken kalkıyon
İşe kavuşayım diyon
Kahvaltıda soğan yiyon
Bayro Bayro bizim Bayro

Yalvarırım döne döne
Aç gözünü fırla öne
Emekçi kurbandır sana
Bayro Bayro bizim Bayro

EMEKCİ

GARDAŞIM

Sana da görev düşüyor
Bağımsızlık kavgasında
Günbe gün bir can düşüyor
Bağımsızlık kavgasında

Umutsuzlanma boşuna
Sen değilsin tek başına
Bu toprağın her taşına
Ayak uzat bas gardaşım

Çok serler verdik yoluna
Tükenmedi daha kavga
Daha güzel bir yarına
Kollar açıp koş gardaşım

Yıldırmasın engel seni
Ürkütemez onlar seni
Bu düzenin ettiğini
Ayak altı et gardaşım

GÜLTEKİN

VİZE

Her akşam her sabah renkli demeçler
Mektuba da vize var mı bakan bey
Özgürlüğü avurt avurt yutanlar
Mektuba da vize var mı bakan bey

Gümrük kapıları karanlık ardı
Yoksulun özgürlük istemi derdi
Baskının halkası, zulümün kendi
Mektuba da vize var mı bakan bey

Gülünç demokrasi insanlar için
İnsanlar dost olur aceba niçin
İnsanlık beklenmez bozuk bir biçim
Mektuba da vize varmı bakan bey

Sömürü zulümle halka içinde
Bu baskılar yosulluğun suçunda
Sordum bu gerçeği bir ve kaçına
Mektuba da vize var mı bakan bey

Seyfili'yim derki gümrük kapısı
Üç beş asalağın zulmet tapusu
Sarmış her tarafı bozuk düzen kokusu
Mektuba da vize var mı bakan bey

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI
SEYFİLİ

SILAYA DOĞRU

Zor olur gurbetin kahrı çilesi
Yoldaş kalk gidelim Maraş'a doğru
Yıktı bizi gurbet elin belası
Bacım kalk gidelim Sivas'a doğru

El kapılarında sarardık solduk
Hastalığı derdi burada bulduk
Haldan bilmezlerin kölesi olduk
Kalk yoldaş gidelim Çorum'a doğru

Kar mı dayanır alevli köze
Türkiyelilere koydular vize
Dönerken vizeyi sormazlar bize
Kalk yoldaş gidelim Fatsa'ya doğru

Kemteri bu elde eğlenmez gider
Vatanın hasreti bizi deli eder
Burcu burcu sıla burnumda tüter
Kalk yoldaş gidelim silaya doğru

KEMTERİ

ATEŞ

İnan kavgan boşa değil
Her yanını sarsa ateş
Yürü cellatın üstüne
Yüreğinde varsa ateş

Baskı zulüm göre göre
Ayrıldık biz sınıflara
Yılma alınsan cembere!
Yarmalısın korsa ateş

Vuruldu evin direği
Sarsarak devirdi dağı
Tutuştı ana yüreği
Külü yanar dursa ateş

Ölenler ölmedi boşa
Ne bir ajan ne de maşa
Haydar halkım gelir başa
Burjuva hep olsa ateş

H.KORKMAZ

OTURMA HAKKI

VE EVDEN ÇIKARTMALAR

Bilindiği gibi bütün yabancılar Almanya'da oturma izni almak zorundadır. Diplomatlar ve resmi görevliler bunun dışında tutulur. Oturma izinlerinin de çeşitleri vardır. Aufenthaltbescheinigung denen Oturma izni Belgesi, Aufenthaltserlaubnis denen Normal Oturma izni, Unbefristete Aufenthaltserlaubnis (süresiz Oturma izni) ve Aufenthaltsberechtigung (Oturma Hakkı) gibi.

Oturma izni Belgesi, işlemleri tamamlanmamış, yeni gelen veya kısa süre kalacak yabancılar verilir genellikle. Süresiz Oturma izni, Almanya'da 5 senesini doldurup ta çalışanlara, kendilerinin böyle bir talepte bulunmaları ve herhangi bir sabıkalari olmaması halinde verilir. Özet olarak yetersiz de olsa bu açıklamaları yaptıktan sonra, esas olarak oturma hakkı üzerinde durmak istiyoruz.

Oturma hakkı burada 8 sene düzenli çalışan ve önemli bir suç işlememişlere verilir. Oturma hakkının verilmesi için talepte bulunan kişinin,

- a) Sabıkası olup olmadığına
- b) Alman toplumuyla kaynaşma sağlıklı-yacak kadar Almanca bilip bilmediğine
- c) Oturacak normal bir evi olup olmadığına bakılır.

Oturma hakkına sahip bir kişi için tabiki herşey güllük gülüstanlık değildir. İkinci sınıf insandan birinci sınıfa terfi etmiş de sayılmaz. Sokakta, ev bürosunda, işyerinde ve hayatın bir çok dalında yine yabancıdır (Ausländer'dir). Ama buna rağmen küçümsenemeyecek kadar avantajlı yanları vardır. Bunlardan belli başlılarını sayacak olursak :

- a) Serbest iş yapma imkanı vardır.
- b) Eften püften sebeplerden dolayı yurt dışı edilme tehlikesi askaniye inmiştir.
- c) Hastalık, işsizlik gibi nedenlerden dolayı sosyal haklardan yararlanma olanakları vardır.

d) Taşınma yasağı gibi yabancılaraya yönelik uygulamalar geçersizdir.

Kısaca olumlu yanlarını saydığımız bu haktan, şartlarını yerine getirenlerin faydalanmalarını tavsiye ederiz.

EVDEN ÇIKARILMALAR

Evden çıkarılmalar hususunda bize yöneltilen bir soruyu okuyucularımıza aktarıp kısaca cevap vermekle yetineceğiz. İlerde bu konuya yeniden daha genişçe döneceğiz. 5 çocuk 7 nüfuslu bir arkadaşın bize yönelttiği soru özetle şöyle: Hanım ve iki çocuğu ile tek odalı bir evde oturan arkadaş, aynı binada oturan yaşlı bir bayan Alman yardımıyla ev sahibinden iki odalı bir ev almayı başarır. Arkadaş tamamen zorlanır, çünkü polis böyle bir eve hanımına ve çocuklarına oturma müsadesi vermediği reddeder. Arkadaş ev sahibine bu iki odalı ev için de 500,- mark verir. Ev sahibi tabi bunun için arkadaşına makbuz falan vermediği gibi, paranın verildiği anda orada bulunan ve arkadaşına yardım etmek isteyen yaşlı Alman bayanı da dışarı çıkartır. Daha sonra iki nüsha ev mukavelesi yapılır. Ama vatandaşımızın derdi bitmez. Türkiye'de bulunan diğer üç çocuğunu da yanına getirir. Tekrar polise gider, bu sefer de polis "eviniz iki oda ama kaç metrekaire olduğu yazmıyor. Gidin bunu ev sahibine yazdırın" der. Vatandaşımız ev sahibine gider evin kaç metrekaire olduğunu sorar, ev sahibinin 57m² cevabına karşılık, kağıda 77m² yazdırmayı başarır. Böylece sorun çözülmüş olur güya. Bir müddet sonra ev sahibi her nasılsa evde 7 kişinin oturduğunu öğrenir ve vatandaşımıza evden çıkmasını bildirir. Kısaca durum bu.

Vatandaşımızın sorusu şu:

- 1) Ev sahibi bana bir ay süre tanıdı. Bir ay sonra çıkmassam gelip evi boşaltacağını yazıyor. Bu mümkün müdür ?
- 2) Verdiğim 500,- Markı geri alabilir miyim ?
- 3) 57m² lik evi 77m² olarak gösterdi. Şikayette bulunsam birşey çıkar mı ?

Bu sorulara kısaca cevap verelim.

- 1) Ev sahibi prensip olarak vatandaşımızı evden çıkarabilir. Ancak bunun için mahkeme kararı alması gerekir. Yoksa kendisi gelip, eşyaları dışarı atamaz.
- 2) 500,- Markın alındığına dair ev sahibi makbuz vermediği ve orada o anda bulunan yaşlı kadını da dışarı çıkardığı için şahit de yok demektir. Bu anlamda para geri alınamaz.
- 3) Ev sahibi 57m² lik evi 77m² gösterdi ama bundan vatandaşımızın da haberi vardır. Nitekim polise bililerek yanlış bilgi vermiştir. Gerçi bunun ispatlanması çok güçtür ama bunda vatandaşımız az da olsa suçludur. Üzerine gidilmesi halinde normal olarak ev sahibinin ceza alması gerekir.

SABRA İSYAN

VE

AMATÖR BİR TİYATRO YAZARIMIZ

A. ASLAN

Bir aşiret kavgası peydah olmuştur. Anadolu'nun köylerinden birinde. Durmak bilmez, sırasıyla kan içer. Ali'nin babası kaçmıştır bu kavgadan. Fakat doğanın kavgası biter mi hiç. Bu sefer de toprak kavgası başlamıştır. Dikilmiştir onların başına Ağası, tüccarı, tefecisi. Ali'nin babası haklar bunlardan birini. Bir müddet dağlarda gezdikten sonra teslim olur.

Ali, kardeşleri, avradı ve çocukları bir korku içindedirler. Ağası, beyi rahat bırakmıyacaktır Ali'yi. Ali korku içindedir. Ali meseleyi çözemiyor. Ali keşmekeşlik içinde. Ve kardeşlerini köyde bırakarak geliyor şehre. Ali ve ailesi artık şehirdedir. Binbir umutla gelmiştir şehre Ali.

İşte böyle başlar SABRA İSYAN'ın hikayesi. Ali ve karısı daha ilk günlerde

şehirden razı değildir. Ali umutsuzdur. Ali şaşkındır. Ali işsiz güçsüz dolaşmakta. Hanımı bir zengin evinde temizlik yapmaktadır. Çocukları okula gitmekte. Ali'nin evdeki ekonomik bozukluk Ali'nin aile temellerini sarsıttır. Köydeyken hiç değilse unu, bulguru ve yoğurdu, peyniri vardı Ali'nin. Şehirde onu da bulamaz Ali. Oduncuya borcu vardır Ali'nin. Ev sahibine iki aydır kira ödememiştir Ali. Bakkal Ali'ye daha borca vermez. Ali çelişkiler içinde. Evde herkes kendine kötü gözle bakıyor.

Ali'nin kısmeti açılır ve karısının temizlik yaptığı evin fabrikasında karpıcı olur. Artık Ali eve şehir ekmeği ile dönmektedir. Ali sevinçli. Ali umutludur.

Bir müddet sonra patronu Selim bey Ali'nin bu umudunu yarıda bırakır. Ali'nin kafasını yine çelişkiler içine sokar.

Patron Ali'den fabrikasında işçileri örgütleyen bir devrimciyi öldürmesini ister. Bu işi tereddütlerle karşılayan, meseleyi doğru çözemeyen Ali işin içinde para olduğundan kabul eder ve devrimciyi öldürür.

Ali'nin çocukları mahalledeki dernekde olsun işittiklerinden ve duyduklarından meseleleri az da olsa çözebiliyorlardı. Çocukları babalarının bu işi yaptığını öğrenince onu satılmışlıkla, namussuzlukla, ihanetle suçlarlar. Çocukların bu sözleri Ali'ye ağır gelmiştir. Ali'nin yeniden kafası karışır. Çocukları meselenin özünü, yani ezilmişliği, ezenleri, işçileri anlatırlar Ali'ye. Ali bu noktada kafasındaki çelişkiyi çözer ve evden gece kaçacak Salim beyi (patronu) öldürür.

(Komiser ve iki polis giriyor sahneye. Vuruyorlar kelepçeyi Ali'ye. Kadın son defa "Ali'm" diyor ve bayılıyor. Çocuklar ağlıyor. Komşu kadınlar kadının başına üşüşüyor.)

KUÇUK KIZ: (Babasının bacağına sarılıyor.) Götürmeyin babamı. Biz babasız nederiz? Baba sen daha gelmiyecen mi? Kimi öldürdün baba? Niye öldürdün.

BABA : (Diz çöker.) Ölmesi gerekiyordu kızım. Onun gibileri yaşadıkça bize hayat yok kı-

zım. Ben tüm yaşamım boyunca bunu kavradım. Fakat bunları nasıl yok etmek gerektiğini öğrenemedim. Ama sen ve kardeşlerin öğreneceksiniz. İşticeksiniz. Size söyleyecekler. Ve siz daha doğrusunu yapacaksınız. Daha küçük-sün kızım. Birgün büyüünce bu söylediklerimi daha iyi anlayacaksın. Yarınlar senin kardeşlerinin ve sizin gibi sefil çocukların. Sıcak ve güneşli günler göreceksin yavrum.

(Ali doğruluyor. O ara içeri girmiş olan büyük çocuklarına bakıyor.)

Siz haklı imişsiniz. Şimdi alnınız ak. Küçük kardeşleriniz ve anneniz size emanet.

(Komşular kadınla uğraşüyor. Çocuklar ağlıyor. Ali iki polis arasında çıkışa doğru gidiyor. Komşular çocukları teselli ediyor. kalabalık fısıldaşıyor.)

- SES : Ne olmuş burda?
SES : Ali birini öldürmüş.
SES : Kimi öldürmüş?
SES : Patronu Salim beyi.
SES : Niye öldürmüş?
SES : Ölmesi gerekirmiş.
SES : Niye ölmesi gerekirmiş?
SES : O ve onun gibileri ölmedikçe bize hayat yokmuş.
(Devam ediyor fısıltı.)
PERDE KAPANIR.

Bugüne kadar Almanya'nın yirmiye yakın şehrinde coşkuyla izlenen SABRA İSYAN Türkiye'de var olan bir gerçek olayı seyircileri etkiliyecek şekilde yazılmıştır.

Tiyatroyu kaleme alan Hikmet Özpolat tiyatronun rejiliğini yapmış aynı zamanda tiyatrodan en büyük rolü oynamıştır. Daha önceleri amatör şiir ve tiyatro dalında çalışan Hikmet Özpolat'ın Almanya'da kendisinin senaryosunu yazdığı ve başrolü oynadığı KAÇIŞ filmi de çeşitli yerlerde gösterilmektedir.

İllerde daha ilginç tiyatro eserleri hazırlayacak olan Özpolat şimdilik Ober-Ramstadt ve çevresindeki gençleri amatör tiyatro dalında yetiştirmektedir.

KISA - KISA

N. Hikmet'in eşi M. Andaç tarafından Fransızca'ya çevrilecek olan, Yılmaz Güney'in Boynu Bükük Öldüler adlı romanı J.C. Lattes yayın evi tarafından Ünlü Sinema Adamları dizisinde Fransa'da yayınlanacak.

*

Sanat Severler Derneği ve Öğretmen Dünyası dergisinin ortaklaşa düzenledikleri "41. Yıldönümünde Köy Enstitülerini Anma Toplantısı"na sıkıyönetim komutanlığı izin vermedi.

*

Eski tabii senatörlerden Ahmet Yıldıız'ın oğlu Fatih Yıldız yazdığı bir kitaptan dolayı 4 yıl 2 ay hapse mahkum oldu. Halkevleri Genel Başkanı Ahmet Yıldız ise hala tutuklu bulunuyor.

*

Romancı Adalet Ağaoğlu'nun Remzi Kitabevi tarafından üçüncü basımı yapılan Fikrimin İnce Gülü adlı romanı toplatıldı. Yazar hakkında soruşturma açıldı.

*

Cumhuriyet Gazetesi köşe yazarlarından Mehmet Kemal, generallerle alay etme suçundan gözaltına alındı.

*

Genco Erkal'ın sahneye koyduğu "Her gün Yeni Baştan" adlı oyun sıkıyönetimce yasaklandı.

*

Berlin'de Bathanien Sanat Evi tarafından SABAH LARI ALMANYA-AKŞAMLARI TÜRKİYE adı altında bir Sergi açıldı. Sergi 24 Mayıs'tan 23 Ağustos'a kadar izleyicilere açık bulunuyor.

Büyük bir bölümü Türkiye'den halkın günlük yaşamını sergileyen, 248 fotoğraftan oluşan sergide Batı Almanya'da ve Batı Berlin'de yaşayan Türkiyeli işçilerin yaşamlarını içeren fotoğraflar da yer alıyor. Ve nerdeyse "Halinize şükretmelisiniz." izlenimini veriyor.

OKURLARDAN

meyelim. Bunun içindir ki Berlin'e Anadoluyu taşıyoruz.

Neukölln Halk Yüksek Okulunda doğu Anadolumuzun halk danslarını yaparak bu kültürümüzü yaşıyoruz. Geçen sömest-rilerde yaptığımız başarılı çalışmalar-la, bir çok Türk-Alman kaynaştırma ge-cesi düzenleyerek seyircilerimizi bir an Anadolu'da yaşattık. Bu sayede Halkı-mızın öz oyunlarına eğilerek, geceleri-mize katılan Alman toplumuna folkloru-muzu tanıttık. Son derece mutluyuz.

Neukölln Halk Yüksek Okulunda yaptığımız son derece başarılı çalışmalara ge-lecek sömestirlerde de devam ederek; folklorumuzu tüm Berlin'e tanıtmayı ve yurttaşlarımıza özletmemeyi arzuluyo-rum.

Bu nedenle kültürel danslarımızı oy-namak isteyen gençlerimize muayyen sa-atlerde kurslar düzenledik. ilgilerini bekliyoruz.

ALİ N. ALTUN

Nedendir bilinmez ; çiftetelliği du-yunca kendimizi verir, alıcı gözüyle bakar, can kulağıyla dinleriz. Yıllar-ca bu duygumuz devam etmiştir.

Folklorumuz için aynı sempatiyi gös-termeyiz. Aslına bakılırsa çiftetellide folklor değerlerimizden olup, Anadolu-muzun bir halk dansıdır.

Geleneksel halk danslarından kendi-mizi alamayız. Gönül ister ki Anadolu-muzun bütün danslarını yapalım ve ken-dimizi bu kültürümüzden yoksun hisset-

OKURLARA

*Yılda on sayı dergi yayınlıyacağız. Her bir dergi 2 DM. masrafında. Yıllık abone 20 DM., altı aylık 10 DM. olarak tespit edildi. Ayrıca okurlarımız da karınca kararınca yardım edebilirlerse memnun oluruz.

*Tüm demokratik kuruluşlar, sanatsal ve kültürel faaliyetlerini Yabanel ara-cılığı ile kitlelere duyurabilir. Ancak yayınlanması istenen yazı veya habe-rin en geç her ayın 8. gününe kadar bize ulaştırılması gerekmektedir.

*Yabanel okurlarından yazı, şiir, fotoğraf, karikatür, hikaye vs. bekliyor. Eser-lerimizi gönderelim, onları kitleye ulaştıralım.

*Dergimizde yayınlanan imzalı yazıların sorumluluğu imza sahiplerine aittir. Bize imzalı yazılarla ilgili gelen eleştiriler imza sahiplerine ulaştırılır.

*Yabanel'i okumasını istediğiniz akraba ve dostlarınızın adreslerini bize postalarsanız onlarla irtibata geçeriz. Almanya, Hollanda, Belçika, İsveç, İsviç-re ve Fransa'da veya başka bir ülkede de olabilir.

MEMLEKETİMİN

SARKILARI

Ben, bizden olan bütün insanların dostu;
Adı, haritalarda bile bulunmayan
Bir köyündenim Anadolu'nun.
Güzel şeylere hasrettir memleketim,
Güzel şeylere hasret bu dünya.
Yıllardır, kanda ve ateşte mısralarım
Yanan şehirlerin,
Ağır tankların tekerlekleri arasında.
Biliyorum,
Yaylım ateşlere girilmiştir gönlümüzce
Pasifik kıyılarından Volga'ya kadar.
Benim arzumanım kaldı
Hürriyet boylarında tank oynatanlarda.
Bütün kitaplarda
Tulû arzda, islam içinde, küffar içinde
Mülhit, mümin ve vatanseverim.
Fakir, cefacı topraklarım içinde
Mendil tutanım, diz vuranım, baş çekenim
Zeybekte, halayda, tamzârada...

Ben küçük Yusuf'um Çit köyünde
Çapak çapak ela gözlerim;
Kıl keçim kısır, annemin memesi yara.
Benim saçlarım belik belik
Bıyıklarım burma burma
Gözlerim kara kıyma rengine, ama
Erzincan oynamış ağlamışım
Irgatlık etmişim el kapısında,
Dolu vurmuş bahçelerimi,
Çekirge inmiş tarlalarım.
Ben bir yolcuyum hemşeri
Manisa bağlarından geçtim
Aydın incir tarlalarından.
Çıglıklar getirdim
Üzümleriyle beraber çürür gibi düşen
İnsanlarımdan.
Sıcak tuzsuz gevreklerinizi yemişim
Alaca karanlıkta... Buca'lı işçilerim.
Unuturmuyum seni
Derdini, ekmeğini bölüştüğüm
Türkülerinizle bizi ağlatan memleketlim.
Karadeniz'in Rumelikarı tütünü,
Bende türküler oldu ağlamaklı,
Bende türküler oldu dizim dizim.
Doldurdum sineme, ciğerlerime,
Doldurdum derdi mihneti
Pamuk tozunu, kömür tozunu;
Memleketimin şarkıları kadar acı çektim.
Ben Ahmet Çavuş'um
"Attığım kurşunlar gitmezdi boşuna"
"Şimdi kuzgunlar iner taze leşime."
"İki kere kesemden everdiğim"
Dost dediğim kıydı bana.
Ben Kürtoğluyum derim ki "Yiğitlik kadim"
Ben Nazifim "Urfa'ya karşı vurdular beni"
Ağlasın Urfa.
Ben şairim
Halkların emrinde, kolunda, safında.
Satırlarım vardır kahraman,
Satırlarım vardır cılız, cesur ve sıtmalı.
Ahdim var:
Terli atlet fanilalı göğüslerden
Püfür püfür geçeceğim.
Bir de aşıkım, kanlı bıçaklı
Yar için serden geçeceğim.
İnan ki ciğerparem, inan ki sevgilim
Bu husustaç
"Üçten, beşten, senden geride kalan
değilim."

(Ant, 1945)

ENVER GÖKÇE